

YTTRANDE
2019-11-22

Dnr 1.4–367/2019

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm
ku.remissvar@regeringskansliet.se
ku.md@regeringskansliet.se

Remittering av betänkandet från 2018 års AV-utredning (Ku2018:03): En moderniserad radio- och tv-lag – genomförande av ändringar i AV-direktivet (SOU 2019:39) (Ku2019/01489/MD)

Inledning

Statens medieråd ska verka för att stärka barn och unga som medvetna medieanvändare och skydda dem från skadlig mediepåverkan. Myndigheten ska följa medieutvecklingen när det gäller barn och unga, samt sprida information och ge vägledning om barns och ungas mediesituation. Myndigheten ska fastställa åldersgränser för film som är avsedd att visas för barn under 15 år enligt lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt.

Betänkandet innehåller flera förslag som direkt berör myndighetens framtida verksamhet och yttrandet är därför koncentrerat på dessa. Myndigheten har valt att avstå från att lämna synpunkter på övriga förslag och bedömningar.

Sammanfattning

Statens medieråd tillstyrker förslaget om:

- Att ge Myndigheten för press, radio och tv i uppgift att, i samråd med Statens medieråd, medverka till samreglering för leverantörer av videodelningsplattformar.

Statens medieråd tillstyrker, med vissa förbehåll, förslagen om:

- Att ge Statens medieråd i uppdrag att bistå mediebranschens aktörer i framtagande av ett gemensamt system för innehållsklassificering och information om innehåll.
- Att ge myndigheten i uppdrag att i nära samverkan med Myndigheten för press, radio och tv kartlägga – och vart tredje år – redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att främja utvecklingen av medie- och informationskunnighet i Sverige.

Statens medieråd bedömer att dessa två uppdrag kräver särskild finansiering och att det är av yttersta vikt att denna förstärkning samordnas med de föreslagna författningsändringarna.

Avsnitt 6.4.6 Lämpliga åtgärder, medverkan till samreglering och granskning

Statens medieråd tillstyrker förslaget. Myndigheten vill dock lyfta att Myndigheten för press, radio och tv i sin kartläggning drar slutsatsen att fler videodelningstjänster kan komma att startas inom svensk jurisdiktion (sid. 216). Området och därmed arbetsbördan för medverkan till samreglering kan med andra ord bli betydligt mer omfattande än den handfull företag som hittills identifierats som sådana tjänster. Vidare gör utredningen bedömningen (sid. 161) ”att den närmare tolkningen av begreppet därmed får utvecklas i rättstillämpningen”. Även detta skulle kunna innebära ett mer expansivt fält än det i dagsläget aktuella.

Avsnitt 8.2.2 Krav på information om skadligt innehåll

Statens medieråd tillstyrker förslaget men bedömer att uppdraget kommer att kräva extra resurser. Se vidare avsnitt som behandlar förslagets konsekvenser nedan.

Avsnitt 8.2.4 Åtgärder för att främja medie- och informationskunnighet

Statens medieråd tillstyrker förslaget, men delar inte utredningens bedömning att det inte skulle föreligga ”något behov av lagändringar eller andra åtgärder för att genomföra ändringsdirektivets krav på att främja och vidta åtgärder för utveckling av medie- och informationskunnighet”.

Myndigheten har i sina uppdrag på området (Ku2018/01726/MF och Ku2019/01659/MD) konstaterat en rad behov, relaterade såväl till myndigheten som till andra statliga aktörer, bl.a.:

- en instruktion som ger myndigheten möjlighet att ta sig an den långsiktiga uppgiften som samordningsnod för Sveriges insatser på området
- en övergripande, svensk MIK-strategi eller nationell handlingsplan
- departementsöverskridande samordning av samverkansinitiativen. Myndigheten pekade i lägesrapporten på den norska nätverksmodellen för kritisk mediekompetens som inkluderar både departement, myndigheter och övriga organisationer
- förstärkt finansiering (Se kommentar under avsnitt 20.4.2 Konsekvenser för myndigheterna)
- inrättande av en stödgivningsfunktion.

Med avseende på den sista punkten, konstaterar myndigheten att Post- och telestyrelsen, PTS, i år haft en utlysning¹ inom ramen för sin innovationstävling som riktas till projekt som ska stärka människors ”Internetkunskaper”. Begreppet har inte använts i statliga styrdokument tidigare – vad STMR kunnat utröna, men utifrån den mer ingående beskrivningen av utlysningens mål handlar det om ämnen som STMR bedömer ligger inom ramen för medie- och informationskunnighet.

PTS har i samråd med Statens medieråd kommunicerat att de inte ser MIK som en del av sitt uppdrag och ställer sig därför tvekan till att ingå i ett nationellt MIK-nätverk. En liknande tvekan noteras även från Skolinspektionen, dock av skälet att deras insatser inriktas på det som i läroplanerna benämns som digital kompetens.

¹<https://challengesgov.se/pts-innovation/>

Dessa exempel kan sägas utgöra indikationer på att den nationella MIK-samordningen ännu inte fungerar. Men pekar eventuellt också på att förändringar av styrdokument kan komma att krävas för att ge detta arbete nödvändiga förutsättningar.

Om kartläggningsuppdraget

Utredningen konstaterar att "det pågår ett arbete för att stärka medie- och informationskunnigheten i Sverige" samt "ett arbete för att utveckla former för hur detta arbete ska kanaliseras". Statens medieråd antar att utredningen hänvisar till det arbete Statens medieråd genomför på regeringens uppdrag, men upplever inte att utredningen i tillräckligt hög grad tagit hänsyn till myndighetens roll när det gäller att bygga upp den nationella samordningen av insatser för höjd svensk medie- och informationskunnighet. Av vikt i detta sammanhang är att beakta det nya uppdrag som Statens medieråd fått av regeringen (Ku2019/01659/MD). Statens medieråd vill rikta uppmärksamhet mot det faktum att det inom ramen för samordningsuppdraget kommer att utvecklas metoder för regelbunden kartläggning av MIK-aktörer och MIK-aktiviteter samt byggas upp en kunskapsplattform, som kan sägas utgöra en del av den långsiktiga strukturen.

Inom ramen för samordningsuppdraget formaliseras ett nätverk av MIK-aktörer i Sverige under 2019. I nätverket ingår flera myndigheter och organisationer, och nätverkets temporära styrgrupp – som kommer att leda utvecklingen under uppbyggnadsfasen – består av Myndigheten för press, radio och tv, Kungliga biblioteket, Svenska Filminstitutet och leds av Statens medieråd.

Myndigheten ställer sig frågande till varför de instruktionsförändringar för Myndigheten för press, radio och tv och Statens medieråd som utredningen föreslår på sid. 289 i betänkandet, inte återfinns i avsnitt **1.6 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2010:1062) med instruktion för Myndigheten för press, radio och tv**, eller i avsnitt **1.7 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2010:1923) med instruktion för Statens medieråd**. Detta skapar en otydlighet i hur uppdragen är tänkta att formuleras.

Det är också av vikt att inför 2022 (det första rapporteringstillfället) säkerställa att alla de statliga aktörer som kan sägas bidra till svensk medie- och informationskunnighet medverkar i den nationella MIK-samordningen varför ändringar i instruktioner eller regleringsbrev kan komma att behövas.

Avsnitt 20.4.2 Konsekvenser för myndigheterna

1. Samreglering av videodelningsplattformar

Myndigheten bedömer att förslaget om ett uppdrag att samråda med Myndigheten för press, radio och tv för att medverka till samreglering för leverantörer av videodelningsplattformar (6.4.6) kan rymmas inom ramen för befintligt anslag.

2. Kartlägga och redovisa MIK-åtgärder

Med hänvisning till resonemanget ovan avseende *Åtgärder för att främja medie- och informationskunnighet* kommer uppdraget att i nära samverkan med Myndigheten för press, radio och tv kartlägga och redovisa åtgärder som vidtagits för att främja medie- och informationskunnighet (8.2.4) att kräva förstärkt finansiering. Statens medieråds uppdrag att samordna Sveriges MIK-insatser är endast finansierat fram till november 2020. För att kartläggningen ska kunna genomföras fortlöpande därefter bör därför särskilda resurser avsättas. Det bör även övervägas om inte övriga myndigheter som ingår i det nationella MIK-nätverkets styrgrupp bör tillföras särskilda resurser för det arbetet, detta för att säkra kvaliteten i insatserna och långsiktigheten i engagemanget.

3. System för innehållsmärkning

Förslaget att Statens medieråd ges i uppdrag att medverka till ett branschgemensamt system för information om innehåll som kan skada minderåriga bedöms vara en resurskrävande uppgift.

Kompetensen för att genomföra detta arbete återfinns främst hos myndighetens filmgranskare. Sedan filmgranskningen 1 mars 2017 avgiftsbefriades genom förändringar av Lag (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt, ökade volymen långfilmer som lämnades in för granskning med 36 % under 2018.² Trots denna volymökning, har filmgranskningsverksamheten inte fått ökade anslag. Att medverka till ett branschgemensamt system för information om innehåll som kan skada minderåriga skulle ta en hel del arbetstid i anspråk från redan tungt belastade filmgranskare. Eftersom kompetenskraven för filmgranskare är fastslagna i *Förordning (2010:1923) med instruktion för Statens medieråd* ("...kvalificerad utbildning och erfarenhet i barnpsykologi, sociologi, pedagogik, barnpsykiatri eller något annat ämne som är av värde vid prövningen."), kan bristen på filmgranskare inte utan vidare lösas genom interna omprioriteringar.

Statens medieråd vill uppmärksamma att det är av yttersta vikt att en eventuell resursförstärkning beslutas i samband med de föreslagna författningsförändringarna. Regeringen behöver sålunda ett detaljerat underlag dessförinnan.

Statens medieråd föreslår att myndigheten får i uppdrag att inkomma med ett budgetäskande som detaljerar resursbehoven för uppdragen samt tidsplan för genomförandet.

I detta ärende har Anette Novak beslutat. Ulf Dalquist, Jan Christofferson och Martina Wagner har varit föredragande.

Anette Novak

Direktör

² Statens medieråd (2019) *Årsredovisning 2018*.
https://www.statensmedierad.se/download/18.324a489516922c05a4d11fa3/1551094538546/STMR_%C3%85rsredovisning_2018.pdf